

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**ENGELLİ BİREYLERİN TEKERLEKLİ
SANDALYE BASKETBOLUNA YÖNELME
NEDENLERİNİN İNCELENMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yaşar YAŞAR

BURSA, 2017

**T.C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI**

**ENGELLİ BİREYLERİN TEKERLEKLİ
SANDALYE BASKETBOLUNA YÖNELME
NEDENLERİNİN İNCELENMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yaşar YAŞAR

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Zaim ALPARSLAN ACAR**

BURSA 2017

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim.

Yaşar YAŞAR

25.05.2017

YÖNERGEYE UYGUNLUK ONAYI

“Bedensel Engelli Bireylerin Tekerlekli Sandalye Basketbolu Branşına Yönelme Nedenlerinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan
Yaşar YAŞAR

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Zaim Alparslan ACAR

Beden Eğitimi Ve Spor ABD Başkanı
Prof. Dr. Ramiz ARABACI

TC.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'nda 801470005 numaralı Yaşar Yaşar'ın hazırladığı "Bedensel Engelli Bireylerin Tekerlekli Sandalye Spor Branşına Yönelme Nedenlerinin İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans çalışması ile ilgili Tez Savunması sınavı, 18/07/2017 günü 11.00-12.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin (**başarılı/başarısız**) olduğuna (**oy birliği/ oy çokluğu**) ile karar verilmiştir.

Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı
Yrd. Doç. Dr. Zaim Alparslan ACAR

Uludağ Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. İlhan TOKSÖZ

Trakya Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Nimet Haşıl KORKMAZ

Uludağ Üniversitesi

ÖNSÖZ

Çalışmamın şekillenmesi ve ortaya konmasında çok önemli katkılarını gördüğüm, yapıcı eleştirileriyle yönlendiren değerli tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. Zaim Alparslan ACAR hocama sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca Ege Üniversitesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü çalışanlarından, Arş. Gör. Erkan YAŞAR ve Arş. Gör. Remzi ÇELEBİ' ve Kocaeli Üniversitesi çalışanlarından değerli hocalarım Mert Eray Önen ve Tolga Kaan BAHADIR'a katkılarından dolayı şükranlarımı bir borç bilirim. Son olarak eğitim hayatım boyunca desteklerini hiç esirgemeyen aileme sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

ÖZET

Yazar : Yaşar YAŞAR
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Anabilim Dalı : Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans
Sayfa Sayısı :45
Mezuniyet Tarihi :25/07/2017
Tezin Konusu : Bedensel Engelli Bireylerin Tekerlekli Sandalye Basketboluna Yönelme Nedenlerinin İncelenmesi
Danışman : Yrd. Doç. Dr. Zaim Alparslan ACAR

ENGELLİ BİREYLERİN TEKERLEKLİ SANDALYE BASKETBOLUNA YÖNELME NEDENLERİNİN İNCELENMESİ

Bu çalışma bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketbolu branşına yönelme nedenlerinin araştırılmasına yönelik hazırlanmıştır. Araştırma, anket kullanılarak yapılmış olup, Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu'na bağlı rastgele seçilmiş farklı şehirlerdeki takımlarda lisanslı olarak spor yapan 11 kadın 89 erkek toplam 100 tekerlekli sandalye basketbolu sporcusunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların yaş aralığı 16 ila 55'tir ve yaş ortalaması 32'dir. Katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek için araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu oluşturulmuş olup, cinsiyet ve yaş olmak üzere iki değişkene yer verilmiştir. Bedensel engelli sporcuların neden tekerlekli sandalye sporuna yöneldiklerinin anlaşılması amacıyla da 29 soruluk anket uygulanmıştır. Kullanılan anketin güvenilirliği bağımsız T testi sonucuna göre 0.905 (%90.5) olarak hesaplanmıştır. Buna göre sorular tam güvenilir olarak analiz edilmiştir. Ayrıca anketin değerlendirilmesinde ve hesaplamalarda IBM SPSS Statistic Subscription'un 10. sürüm analiz aracı kullanılmıştır. Çalışmada, yer alan 'Televizyon Kanallarının Spora Başlamadaki Etkisi' ve 'Basın Yayın Kuruluşlarının Spora Başlamadaki Etkisi' sorularına verilen cevap ($r = 0,745$ $p < 0.001$) değerleriyle en yüksek korelasyonu oluşturmuştur. Katılımcıların tekerlekli sandalye basketbolu branşına yönelme nedenleri arasında 'Tekerlekli Sandalye Basketbolu Sporunu Sevmek' (%4.28), Başarı Kazanmaktan Zevk Duymak' (%4.16) ve 'Spor Yaparak Boş Zamanları Değerlendirmek' (%4.00) en çok tercih ortalamasına sahip sorular olmuştur. 'Beden eğitimi öğretmenin spora başlamadaki etkisi' sorusu ise (%2.56) ile en düşük ortalamaya sahip soru olmuştur.

Çalışma sonucunda, tekerlekli sandalye sporunun bedensel engelli bireylerin hayatlarına, cinsiyet farkı gözetmeksizin fiziki ve sosyal açıdan olumlu etkilerde bulunduğu tespit edilmiştir. Konuyla ilgili çalışmaların yetersiz olduğu anlaşılmış ve gelecekte kapsamı genişletilebilecek bir çalışma olabileceği anlaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tekerlekli Sandalye, Basketbol, Spor

ABSTRACT

Author : Yaşar YAŞAR
University : Uludag University
Field : Institute of Education Sciences
Branch : Physical Education And Sports Teaching
Degree Awarded : Master Thesis
Page Number : 45
Degree Date : 25/07/2017
Thesis : An Investigation Of The Reasons For Disabled Individuals
Inclination Toward Wheel Chair Basketball
Supervisor : Yrd. Doc. Dr. Zaim Alparslan ACAR

AN INVESTIGATION OF THE REASONS FOR DISABLED INDIVIDUALS INCLINATION TOWARD WHEEL CHAIR BASKETBALL

This study was aimed to investigate the reasons for disabled individual to gravitate towards the Wheel chair basketball branch. There search was conducted by using the questionnaire method. A total of 100, 11 women and 89 men, Wheel chair basketball athletes licensed with the Turkish Sports Federation for the Physically Disabled randomly selected from different cities participated. The participants' age range is 16 to 55 and the average age is 32 .In order to determine the demographic characteristics of the participants, a personal information form was created by the researcher and two variables, gender and age, were used. A questionnaire of 29 questions was applied to understand why the disabled athletes gravitated to Wheel chair sports. The questionnaire had 0.905 confidence (90.5%) with independent t-test. Thus, the questions were analyzed with full confidence. In addition, the 10th version of IBM SPSS Statistics Subscription analysis tool was used in the evaluation of the questionnaire and calculations. The answer given to the question 'The Effects of Television Channels on Sports' and 'The Effects of Press Organizations on Sports' have the highest correlation with ($r = 0,745$ $p < 0.001$). Among participants, the reasons of participation in the Wheel chair basketball, questions "Enjoying Sports" (%4.28), 'Enjoying from Success' (%4.16%) and 'Evaluating Leisure Time by Sports' (%4.00) had the most favored average. The least preferred reason was the effect of 'physical education teacher '(%2.56).

As a result of the study, it has been found that the physically and physically handicapped individuals in Wheel chair sports have positive effects on their lives, regardless of gender. It has been understood that studies related to the subject are in adequate and may be a work that can be broadened in the future.

Keyword: Wheel chair, Basketball, Sport

1.Bölüm Giriş	1
1.1. Genel Bilgiler	1
1.1.1. Engellilerin Yönelik Spor Branşları.....	1
1.1.2. Tekerlekli Sandalye Basketbolunun Tarihçesi	1
1.1.3. Kullanılan Sandalyenin Özellikleri	2
1.2. Araştırmanın Problemi:	3
1.3. Araştırmanın Amacı	4
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Sınırlılıklar	5
1.6. Tanımlar	5
2.Bölüm Literatür	6
3. BölümYöntem	10
4.Bölüm Bulgular	11
4.1. Katılımcı Profiline İlişkin Bulgular.....	11
4.2. Anket Sorularına İlişkin Bulgular	17
4.2.1. Anket Sorularından Elde Edilen Verilere Göre Öne Çıkan Soruların Grafikselsel Gösterimleri	17
4.3. Anket Sorularından Elde Edilen Verilerin Tablo Olarak Gösterimleri	22
5.Bölüm Tartışma Ve Sonuç	37
6.BölümKaynakça	40
Ekler	44

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa
1. Cinsiyete Göre T-Testi Sonuç Tablosu.....	13
2. Cinsiyete Göre Sorulara Verilen Cevapların Ortalama Değerleri.....	14
3. Erkeklerle Göre Sorulara Verilen Cevapların Ortalama Değerleri.....	15
4. Kadınlara Göre Sorulara Verilen Cevapların Ortalama Değerleri.....	16
5. Yaş Değişkenine Göre Sorulara Verdikleri Cevapların Ortalama Değerleri.....	17
6. Soru 1. Anne, Baba ve kardeşin spora yönelmedeki etkisi.....	23
7. Soru 2. Yaşadığınız çevrenin spora başlamadaki etkisi.....	24
8. Soru 3. Arkadaş ve akran grubunun spora başlamadaki etkisi.....	24
9. Soru 4. Beden eğitimi öğretmenin spora başlamadaki etkisi.....	25
10. Soru 5. Basın yayın organlarının spora başlamadaki etkisi.....	25
11. Soru 6. Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi.....	26
12. Soru 7. Yakın çevredeki bir antrenörün spora başlamadaki etkisi.....	26
13. Soru 8. Dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi.....	27
14. Soru 9. Milli takım sporcusu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi.....	27
15. Soru 10. Çok beğendiğim bir sporcunun spora başlamadaki etkisi.....	28
16. Soru 11. Maddi gelir arttırmak.....	28
17. Soru 12. Tekerlekli sandalye basketbolu sporunu sevmek.....	29
18. Soru 13. Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak.....	29
19. Soru 14. Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek.....	30
20. Soru 15. Spor yaparak sağlıklı olmak.....	30
21. Soru 16. Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevmek ve sayılmak.....	31
22. Soru 17. Başarı kazanmaktan zevk duymak.....	31
23. Soru 18. Yeni ülkeler görmek.....	32
24. Soru 19. Gerçek mutluluğu tekerlekli sandalye sporunda bulmak.....	32
25. Soru 20. Sağlıklı olmak ve sağlığı korumak.....	33
26. Soru 21. İyi bir fiziki görünüme sahip olmak.....	33
27. Soru 22. Çevreyle, spor yapan popüler biri olarak ilişkileri sürdürmek.....	34
28. Soru 23. İleride sporla ilgili üniversiteler düzeyinde eğitim görmek.....	34
29. Soru 24. Tekerlekli sandalye basketbolu sporu sayesinde yurtdışındaki üniversitelerden burs eğitimi almak.....	35
30. Soru 25. Antrenör olmak.....	35
31. Soru 26. Beden eğitimi öğretmeni olmak.....	36
32. Soru 27. Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek.....	36
33. Soru 28. Milli takım sporcusu olmak.....	37
34. Soru 29. Herkesçe tanınan bir sporcu olmak.....	37

GRAFİKLER LİSTESİ

Sayfa

1.	<i>Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı.....</i>	12
2.	<i>Katılımcıların Yaş Dağılımı.....</i>	12
3.	<i>Soru 3. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	18
4.	<i>Soru 4. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	18
5.	<i>Soru 29.soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	19
6.	<i>Soru 12. Soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	19
7.	<i>Soru 14. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	20
8.	<i>Soru 16. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	20
9.	<i>Soru 18. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	21
10.	<i>Soru 13. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	21
11.	<i>Soru 15. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	22
12.	<i>Soru 17. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	22
13.	<i>Soru 19. soruya verilen cevapların dağılımı.....</i>	23

1.BÖLÜM

GİRİŞ

Doğum öncesi, doğum sırası ve doğum sonrası dönemde herhangi bir nedene bağlı olarak iskelet (kemik), kas ve sinir sistemindeki bozukluklar sonucu, bedensel yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybeden, toplumsal yaşama uyum sağlama ve günlük yaşamdaki gereksinimlerini karşılamada güçlükleri olan, bu nedenlerle korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyaç duyan kişiye bedensel özür; bu duruma yol açan durumlara ise bedensel özür denir (Meb, 2008). Fiziksel yetersizliği olan çocuklar fiziksel sınırlamaları ve sağlık sorunları olan çocuklardır. Bu çocukların yetersizlikleri doğum öncesi, doğum sırasındaki veya doğum sonrasındaki nedenlere bağlı olarak gelişebilir. Yetersizlikleri akut ya da kronik olabilir, nöbetler halinde gelişebilir veya ilerleyici olabilir. Bu çocuklarda aynı zamanda diğer hastalıklar, zihinsel gerilik, duysal ve davranışsal bozukluklar olabilir veya özel yetenekleri olabilir. Problemin tıbbi doğası gereği eğitimde disiplinler arası işbirliği gerekir (Uysal, 2013).

1.1. Genel Bilgiler

1.1.1. Engellilerin Yönelik Spor Branşları

Ağırlık Kaldırma	Goalball
Atıcılık	Judo
Atletizm	Masa Tenisi
Binicilik	Okçuluk
Bisiklet	Voleybol
Boccia	Tekerlekli Sandalye Basketbolu
Eskrim	Tekerlekli Sandalye Rugby
Futbol	Tekerlekli Sandalye Tenisi
Yelken	Yüzme

1.1.2. Tekerlekli Sandalye Basketbolunun Tarihçesi

Tekerlekli sandalye basketbol ilk olarak 1945 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde II. Dünya Savaşı sonrası savaş gazileri tarafından geliştirilmiştir. Aynı tarihlerde Dr. Ludvig Guttmann tarafından İngiltere'de de günümüzde oynanan basketbola benzer tekerlekli sandalye netball sporu geliştirilmiştir. Netball, günümüzde "tekerlekli sandalye basketbolu" olarak devam etmektedir. İlk olarak 1960 Roma Paralimpik

Oyunları'nda oynanmasıyla birlikte tüm dünyaya yayılmış ve günümüzde 100'den fazla ülkede oynanmaya devam etmektedir. Koşma, sıçrama gibi aktiviteleri yerine getiremeyen tüm bedensel engelli bireylerin yapabildiği bu spor, günümüzde sağlıklı bireylerle aynı kurallarda, aynı saha ve pota ölçülerine sahip olarak, erkek ve bayan sporcuların birlikte yapabildiği bir branştır. 1973 yılında Uluslararası Stoke Mandeville Oyunları Federasyonu bünyesinde tekerlekli sandalye basketbol kurulu oluşturulduktan sonra, bu alt kurul 1989 yılında Uluslararası Tekerlekli Sandalye Basketbol Federasyonu ismini almış ve 1994 yılında tamamen bağımsız olarak tüm dünyada tekerlekli sandalye basketbol branşının sorumlu kuruluşu halini almıştır.

Ülkemizde 1989 yılında tekerlekli sandalye basketbol eğitim semineri düzenlendikten sonra ilk Tekerlekli Sandalye Basketbol Ligi 1996-1997 sezonunda 10 takımın katılımıyla kurulmuştur. Günümüzde Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu bünyesinde Süper Lig, 1. Lig ve 2. Lig olmak üzere toplam 3 ligde müsabakalara devam edilmektedir. Türkiye'de ve dünyada en popüler engelli spor branşı olan tekerlekli sandalye basketbol sporuna ülkemizin farklı illerinden 60 tan fazla kulüp katılmakta ve yıl içerisinde 500'ün üzerinde spor karşılaşması gerçekleştirilmektedir. Ülkemiz, tekerlekli sandalye basketbol branşında A Milli Erkek Takımı, A Milli Bayan Takımı ve 22 Yaş Altı Genç Milli Takım ile uluslararası platformda da müsabakalara katılmaktadır.

1.1.3. Kullanılan Sandalyenin Özellikleri

Tekerlekli sandalye basketbolda kullanılan ekipmanlar arasında en önemlisi kullanılan sandalyedir. Sandalye spora ve kişiye özel olarak üretilmeli ve Uluslararası Tekerlekli Sandalye Basketbol Federasyonu'nun izin verdiği ölçülerin dışına çıkmamalıdır. Kullanılacak sandalyenin sporcuya özel olarak üretilmesi sporcunun sandalye ile olan uyumunu maksimum seviyeye çıkarır ve sporcunun mevcut performansını olumlu yönde etkileyerek sportif başarısını artırır. Tekerlekli sandalye basketbol sporunda sporcuya özel sandalye üretilirken sporcunun engel tipi, lezyon seviyesi ve lokalizasyonu, etkilenen ekstremité sayısı, sporcuya ait antropometrik ölçümleri ve sporcunun klasifikasyon puanı göz önünde bulundurulur. Tekerlekli sandalyenin oturma yerinin yerden yüksekliği için izin verilen seviye maksimum 53 santimetredir. Sporcunun gövde kontrolü ve pelvik stabilizasyonu tam ise bu yükseklik minimum 47 santimetredir. Sporcunun engel seviyesine göre oturma yeri eğimli olabilir. Pelvik stabilizasyonu zayıf olan oyuncularda oturma yeri önden arkaya doğru eğimlidir. Kalça yada diz eklemünde fleksiyon limitasyonu

olan sporcularda ise bu eğimin yönü arkadan öne doğrudur. Oturma yerinin eğimli olduğu durumlarda yerden yüksekliği için maksimum seviye 53 cm, minimum 35 cm olmalıdır. Oturma yerinde kullanılacak olan yastığın maksimum kalınlığı da sporcunun klasifikasyon puanı ve engel durumuna göre 5-10 cm arasında değişmektedir. Oturma yeri, sporcu ile tamamen uyum içerisinde olması açısından, sporcu oturma pozisyonunda iken her iki kalça ile temas edecek şekilde sporcunun bitrochanterik çap ölçüsü alınarak üretilmelidir. İzin verilen genişlik maksimum 45, minimum 42 cm olduğu gibi sporcunun kalça genişliğine göre değişebilmektedir. Oturma yerinin önden arkaya doğru olan uzunluğu sporcunun sandalye ile olan temasının her noktada sağlanması açısından femur uzunluğuna göre 48 cm ile 42 cm arasında değişebilmektedir. Sırt desteğinin yüksekliği sporcuya destek olacağı gibi aynı zamanda sporcunun gövde hareketlerini limitleyen kısımlardan biri olduğu gibi yüksekliği 18 de sporcunun engel seviyesiyle doğru orantılıdır. Engel seviyesi yükseldikçe bu kısmın yüksekliği artar ve engel tipine göre de öne ya da arkaya doğru eğim alır. Bu kısmın yüksekliği maksimum 45 cm olacağı gibi eğimi de öne ya da arkaya doğru maksimum 10 derecedir. Spor esnasında dengenin daha iyi sağlanması, hareketliliğin artırılıp enerji tüketiminin ve yaralanma riskinin azaltılması açısından sandalyenin yan kısmında bulunan tekerlekler eğimli olmalıdır. Bu eğim yaklaşık 110 derecedir. Ayrıca arkaya doğru düşmeleri önlemek amacıyla sandalyenin arka kısmında sporcunun engel durumuna göre 1 yada 2 adet denge tekeri bulunmaktadır. Bu tekerleklerin yerden yüksekliği sporcunun denge ihtiyacına göre 0-2 cm arasında değişmektedir. Tekerlekli sandalye sporunda sandalyeler birbirleri ile çarpıştıklarında oluşabilecek yaralanmaların önlenmesi için ayak koyma yerinin yerden yüksekliği en fazla 11 cm, en az 5-6 cm olmalıdır. Tekerlekli sandalyenin uzunluğu ise yaklaşık 59 cm olabileceği gibi bu uzunluk sporcunun boyu, diz ve kalça eklemlerindeki limitasyon durumlarına göre değişebilir.

1.2. Araştırmanın Problemi:

- i. Bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelme nedenleri nelerdir?
- ii. Anne, baba ve kardeşlerin bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelmelerinde etkisi var mıdır?
- iii. Basın yayın organlarının bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelmelerinde etkisi var mıdır?

- iv. Milli takım sporcusu olmanın bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelmelerinde etkisi var mıdır?
- v. Beden eğitimi öğretmeni olmak istemenin bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelmelerinde etkisi var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Tüm engel guruplarında olduğu gibi bedensel engelli bireylerinde topluma uyum, eğitim olanaklarından yararlanma, kişisel bağımsızlık ve istihdam başta olmak üzere yaşadıkları sorunları seslerini yeterince duyuramadıkları için bir tarafa bırakıp içlerine kapandıkları gözlemlenmektedir. Bu durum bedensel engelli bireylerin aileleri ve kendileri üzerinde psikolojik bir harabiyet yaratmaktadır. Oğuz ve arkadaşlarına göre (2004), engelli çocuğa sahip annelerde engelli çocuğa sahip olmayan annelere göre depresyon ve anksiyete düzeyinin daha yüksek olduğunu belirlenmiştir. Bedensel engellilerin problemlerini aşabilecekleri bir kulvar olarak sporu gösterebiliriz. Spor; engellilerin topluma entegrasyonunda en iyi yöntemlerden biridir. Günümüzde engellilerin, engel durumu ve derecesine göre değişik branşlar da spor yapma olanakları bulunmaktadır. Buda bedensel engellilerin güven, denge, kas kontrolü, hareketlerde özgürlük, koordinasyon kazanmalarına ve boş zaman geçirmelerine yardımcı olmaktadır. Spor, çevreden zarar görme korkusunun giderilmesine ve kişilerin daha bağımsız bir yaşam sürmelerine de katkılar getirmektedir (Civan, 2012). Bedensel engelliler için sporlarında lokomotif branş olarak kabul edilen tekerlekli sandalye basketbolu engelli bireylerin topluma adaptasyonu ve entegrasyonu için hayati bir öneme sahiptir. Amacımız, tekerlekli sandalye basketbolu branşına yönelen sporcuların bu branşı seçerken yaşadıklarını ve etkilendikleri faktörleri belirleyerek bedensel engellileri bu branşa kazandırmanın yollarını tespit edebilmektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde nüfusun 12.29'unu yani yaklaşık 8.5 milyonunu engelli bireyler oluşturmaktadır (Öztürk, 2011). Özür ve engeli olan kişilerin, onlar ile yaşayan, bakımlarını sağlayan ailelerinin eğitimlerinin yanı sıra, toplumun bakış açısının değiştirilmesi amacıyla her hangi bir özrü veya engeli olmayan kişiler de engellilik kültürü hakkında eğitilmeli. Çok naif olan toplumumuzda zaman zaman da dile getirilen yardım ve acıma duyguları yerine tanıma, kabul etme, empati kurma fikirlerinin yerleştirilmesi gerekiyor. Bunun için kişileri birer birey olarak kabul etmeli ve toplum içine katılımlarının artırılması, bir başka ifade ile entegrasyonları sağlanmalı. Sonuç olarak kişinin geldiği

toplumun sosyoekonomik düzeyi ne olursa olsun eğer toplum onu engeliyle birlikte kabul etmiş ise, yaşının, mesleğinin, sosyal durumunun gerektirdiği aktivitelere katılıyorsa, yetersizliklerine karşın bağımsız, aktivite düzeyi yüksek bir birey olarak kabul görecektir. Bu bağlamda, tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenlerinin araştırılması spora başlamanın engellilerin hayatlarındaki değişiklikleri göz önüne sererek engellilerin yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkiler sağlayabileceği düşünülebilir.

1.5. Sınırlılıklar

- Sadece lisanslı engelli sporcuları içermektedir. Bu nedenle spor yapmayan engelli bireylerden oluşan kontrol grubumuz yoktur.

- Araştırma tekerlekli sandalye basketbolu branşını kapsamaktadır.
- Araştırmamız ölçüm yöntemi ile sınırlıdır.
- Araştırma bedensel engelli sporcular üzerinedir.

1.6. Tanımlar

Tekerlekli sandalye; fiziksel bir rahatsızlık ya da engel nedeniyle yürüyemeyen veya kolayca hareket edemeyen kişilerin mobilizasyonu için kullanılan bir araçtır. Tekerlekli sandalye basketbolunda önde denge sağlama amaçlı iki küçük ve arkadaki tekerlekler olmak üzere toplam 4 tekerlek vardır.

Her oyuncu vücut dengesini sağlamak ve sandalyeden düşmemek amacıyla kemer ile sandalyeye bağlıdır.

Tekerlekli sandalye basketbol sporu paralimpik sporlar arasında popüler bir spor dalıdır. Tekerlekli sandalye basketbolu, özellikle tekerleği çevirme, ribaund alma, pas atma, baş üstü seviyede şut atma gibi manevralar ve yüksek yoğunluktaki aktivitelerle karakterize bir spordur. Tekerlekli sandalye basketbol müsabakaları, Uluslararası Tekerlekli Sandalye Basketbol Federasyonu tarafından belirlenen kurallar ve sınıflandırmalar çerçevesinde oynanır. Bu spor dalında yardımlaşma ve adam adama savunma önemlidir. Sporcuların tekerlekli sandalyedeki hareketlerini ayarlamak için geliştirilen farklı bir top sürme kuralı ve yüksek bir yoğunluğu olan bu spor, kendi atak sistemini yaratmıştır. Şut atma, top sürme ve pas atma gibi temel beceriler oyunun skoru ve müsabakaların kazanılmasında önemli faktörlerdir. Spinalkord yaralanması, ampütasyon, serebralpalsi, poliomiyelit ve diğer fiziksel engelleri olan bireyler tekerlekli sandalye basketbol sporu yapabilirler (Cömert, 2010).

2.BÖLÜM

LİTERATÜR

Tekerlekli sandalye basketbolu incelendiğinde özellikle ülkemizde halen yeterince çalışmanın yapılmadığı dünyada ise tatmin edici düzeyde olmadığını görmekteyiz. Engelliler sporunda kullanılan ve sporcunun vücudunun bir parçası olarak kabul gören destek ve araçların (tekerlekli sandalye, protez, band/ped destekler) doğru ve yerinde kullanılması sporcunun performansını artırıcı rol oynamakta, yaralanma risklerini de azaltmakta, gidermektedir (İnal, 2011).

Kokaridas ve arkadaşları 2009 yılında Yunan tekerlekli sandalye basketbol oyuncularının spor yönelimini ve atletik kimliğini incelemişlerdir. Çalışmada Yunan tekerlekli sandalye basketbol oyuncularının rekabet gücü, hedef yönelimi ve görev yönelimi incelenmiş ve oyuncuların atletik rolleriyle ne ölçüde özdeşleştiği belirlenmiştir. Örnekleme, Yunan Ulusal Şampiyonasına katılan farklı takımlardan oluşan 50 erkek tekerlekli sandalye basketbol oyuncusundan oluşmuştur. Katılımcılardan otuz üç tanesinin (n=33) sonradan edinilmiş engelli ve on yedi tanesi (n=17) ise doğuştan engelli olan sporculardan oluşmuştur. Tüm katılımcılara, rekabet gücü, hedef yönelimi, ve kazanma yönü faktörlerini içeren Sportif Oryantasyon Anketi ve kişisel kimliği, sosyal kimliği, ayrıcalığı ve olumsuz etkiyi değerlendiren Atletik Oryantasyon Anketi uygulanmıştır. Çalışmanın sonucuna göre doğuştan engelli oyuncular sonradan edinilmiş engelli oyunculara kıyasla daha çok kazan-odaklı oldukları belirlenmiş ve ayrıca doğuştan engelli oyuncuların belirli hedeflere odaklanmaları ve atletik rollerini daha güçlü algıladıkları belirlenmiştir (Kokaridas, 2009).

Türkiye’de 59 takım ve 975 sporcusu bulunan tekerlekli sandalye basketbolu branşı nitelikli insan sıkıntısı çekmektedir. Hızla artan sporcu sayısına rağmen, bu sporcuların antrenman ve rehabilitasyon programlarında yer alacak antrenör ve fizyoterapist ve bu konu ile çalışabilecek diğer uzman kişilerin ve bu konu ile ilgili yapılan çalışmaların yetersiz olduğu görülmüştür (Cömert, 2010).

2010’da Hubscher, iyi bir kol kuvveti için alt ekstremiteden başlayarak yukarıya doğru gövde aracılığıyla hızlı bir kas aktivasyonunun gerekliliğinden bahsetmiş ve bunun yoğun bir güç gerektirdiğini ayrıca Core stabilizasyon egzersizlerinin yaralanma önleme programları içine entegrasyonunun önemli olduğunu ve alt ekstremiten için, yaralanma oranlarını azalttığını savunmuştur (Hubscher, 2010). Bu çalışmalardan yola çıkarak, tekerlekli sandalye basketbolu branşının engelli bireylerin fiziksel olarak diğer engelli bireylere oranla daha güçlü olduklarını, gündelik hayatlarında sandalyelerine daha hakim

olduklarını ve buna bağı olarak yaralanma risklerinin daha düşük olduğunu çıkarabiliriz. Bu durum bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelmelerinin yaşam kalitesine doğrudan etki ettiğini gösterir.

Skordilis ve arkadaşları 2003 yılında 35 profesyonel, 36 amatör ve 35 tekerlekli sandalye basketbol sporcusundan oluşan toplam 106 oyuncuya 25 maddelik Spor Oryantasyon Anketini uygulamıştır. Bu anket Rekabet, Kazanma eğilimi ve Amaç yönelimi olmak üzere üç alt ölçekten oluşmuştur. Çok değişkenli varyans analizi gruplar arasında önemli farklılıkların olduğunu göstermiştir. Ayırt edici fonksiyon analizi uyguladıklarında grupları birbirinden ayıran en büyük faktörün kazanma eğilimi faktörü olduğunu belirlemişlerdir. En yüksek kazanç puanını profesyonel oyuncular ardından amatör ve tekerlekli sandalye oyuncuları elde etmiştir (Skordilis, 2003).

Skordilis ve arkadaşları 2006 yılında yapmış oldukları çalışmada Amerikalı deneyimli ve edinilmiş engelli toplam 166 tekerlekli sandalye sporcusuna spor başarısına yönelme nedenleri anketi uygulamış ve deneyimli sporcuların edinilmiş engel gurubundaki sporculara oranla daha yüksek puan aldıkları ortaya çıkmıştır. Edinilmiş engel gurubundaki sporcularda ortalama rekabet gücü ve hedef yönlendirmeye ilgili önemli farklılıklar bulunmuştur. Sonuç olarak literatür, tekerlekli sandalye basketbolunun doğası ve bu atletlere testin uygulanması ile ilgili olarak tartışmaktadır (Skordilis, 2006).

Skordilis ve arkadaşları 2005'te Amerika'dan gelen 195 tekerlekli sandalye basketbolu oynayan atletinin Spor Oryantasyon Anketi geçerliliğini incelemiştir. (Rekabet gücü: 13 öge, Kazanma Oryantasyonu: 6 öge ve Hedef Oryantasyonu: 6 öge) Örnekleme özgü geçerlilik kanıtları takiben, anketin altında yatan ölçüm modeli incelenmiştir. Bulgularını değerlendirmek için, cinsiyete göre çapraz doğrulama uygulamışlar. Yapısal eşitlik modellemesi, erkek ve kadınlar için benzer ölçme özellikleri ve faktör yapıları olduğuna işaret ederek, spor yönelimlerinde benzer kavramsallaştırmayı belirtmiştir. Tekerlekli sandalye basketbolu oyuncularından hem erkek hem de kadınlar üç kısa form olan SOQ faktörünü algıladıklarından cinsiyete ilişkin anlamlı karşılaştırmalar yapılabildiğini kanıtlamışlardır (Skordilis, 2005).

Skordilis ve arkadaşları 2001 yılında cinsiyetler arası yönelme nedenlerini araştırdığı çalışmada 34 erkek 14 kadın olmak üzere toplam 48 maratoncu ve 166 erkek 29 kadın olmak üzere toplam 195 tekerlekli sandalye basketbolu oyuncusu katılımcıyla çalışmış ve bu çalışmada kazanma yönelimlerinde cinsiyet farklılıklarının olmadığını tespit etmiştir. Çalışmada maratoncular amaç yöneliminden daha fazla puan alırken tekerlekli sandalye basketbolcuları ise kazanma oranları açısından daha yüksek puanlar aldıkları

gözlemlenmiştir. Ankete göre cinsiyet ayrımı yapılmamıştır ve görev oryantasyonu açısından gruplar arası farklılık gözlemlenmemiştir (Skordilis, 2001).

Yalçın 2015 de yaptığı çalışmada spor yapan ve yapmayan engelli bireyleri karşılaştırıldığında, spor yapanların spor yapmayanlara oranla günlük hayatta mobilite bakımından daha bağımsız olduklarını, sosyal katılımlarının daha yüksek olduğunu ve yaşam kalitelerinin daha yüksek olduğunu araştırmıştır. Çalışmada, engelli bireylerde spor kas kuvveti ve enduransı (dayanıklılık) arttırarak fiziksel durumlarına bağlı gelişebilecek eklem limitasyonları, skolyoz vs. gibi kas iskelet sistemi problemlerinin gelişme riskini minime indirdiği bunun yanı sıra bireylerin günlük hayatta mobilize oldukları protez, koltuk değneği, tekerlekli sandalye gibi cihazları kullanım becerilerini arttırarak günlük hayatta daha bağımsız olmalarını sağladığını araştırmıştır ve buna göre çalışmasında farklı sınıflandırma puanlarına sahip tekerlekli sandalye basketbol oyuncularında üst ekstremite fiziksel uygunluk parametreleri ile spora özgü beceriler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmasını Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu'na bağlı tekerlekli sandalye basketbol liglerinde oynayan yaşları 16 ila 53 arasında değişen toplam 49 sporcu ile yapmıştır.

Sporcuları sınıflandırma sisteminden aldıkları puanlara göre 3 puan üzeri ve 3 puan altı olmak üzere iki gruba ayırmıştır. Sporculara üst ekstremite fiziksel uygunluk parametrelerinden kavrama kuvveti, üst ekstremitegörsel reaksiyon zamanı, omuz esnekliği, patlayıcı kuvvet ve endurans ölçümleri yapmış ve spora özgü becerileri "20 m Sprint test", "Slalom test", "Slalom withball test", "Layup", "ZoneShot" ve "Passforaccuracy" olan testler ile değerlendirmiştir. Çalışmanın sonucunda tekerlekli sandalye basketbol oyuncularının üst ekstremite fiziksel uygunluk parametreleri ile spora özgü becerilerin ilişkili olduğunu bulmuştur (Yalçın, 2015).

Özen ve arkadaşları 2016 da yaptıkları araştırmada tekerlekli sandalye basketbolcularında esneklik algısı ve yaşam doyum düzeylerini incelemiştir. Araştırmada nicel çalışma deseni kapsamında tarama (survey) yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Türkiye Bedensel Engelliler Federasyonuna bağlı tekerlekli sandalye basketbol kulüplerinde lisanslı 17- 45 yaş aralığında 15 kadın 85 erkek olmak üzere toplam 100 bedensel engelli sporcu oluşturmuştur. Araştırmada katılımcıların esenlik ve yaşam doyum düzeylerini belirlemek için veri toplama aracı olarak "Algılanan Esenlik Ölçeği" ve "Yaşam Doyum Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmada katılımcılara uygulanan ölçeklerden elde edilen bulgulara göre tekerlekli sandalye basketbolcularının yüksek düzeyde esenlik algısına ve yaşam doyum düzeyine sahip oldukları belirlenmiştir. Bu araştırmanın

örneklemeden elde edilen bilgilere dayanarak tekerlekli sandalye basketbol oyuncularının esenlik algısının ve yaşam doyum düzeyinin cinsiyet ve yaş durumlarına göre farklılaşmadığı, spor kulüplerine katıldıkları ilk yıllardan itibaren yüksek olduğu ve bu algının ilerleyen yıllar devam ettiği açığa çıkmıştır (Özen, 2016).

Esatbeyoğlu 2014' te yaptığı çalışmada engelli bireylerin spor yapmalarında karşılaştıkları engellere değinmiştir. Çalışmanın örneklemini Ankara ilinde görme, işitme ve ortopedik engelli spor kulüpleri ve derneklerinde bulunan ve küme rastlantı yöntemiyle seçilen 18 yaş üstü görme (Kadın=7, Erkek, 21), işitme (Kadın=7, Erkek=21) ve ortopedik engelli (Erkek=14) toplam 70 birey oluşturmuştur. Araştırmada grupların ya da bireylerin içinde buldukları sosyal ortamları ve etkileşimleri daha derinlemesine tanımak ve anlamak amacıyla nitel araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Veriler 6–8 kişiden oluşan odak grup görüşmeleri yolu ile toplanmıştır. Odak gruplarla yapılan görüşmelerde yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yönteminden faydalanılmıştır. Yapılan veri analizleri sonucunda çevresel etkenler ve bireysel etkenler olmak üzere iki ana tema ortaya çıkmıştır. Çevresel etkenler ana teması altında sosyal etkenler ve fiziki etkenler alt temaları, bireysel etkenler ana teması altında ekonomik etkenler, engel durumu ve psikolojik etkenler alt temaları ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, engelli bireyler fiziksel aktiviteye katılımında çevresel ve bireysel olarak bir çok engelle karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu engellerin kaldırılmasında devlet kanalları, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, engelli spor federasyonları ve medyaya çeşitli sorumluluklar düştüğü bildirilmiştir (Esatbeyoğlu, 2014).

3.BÖLÜM YÖNTEM

Araştırma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, literatür taraması ile kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. İkinci aşamada katılımcı grubu ve sayısı tespit edilmiştir. Bu çalışmada kantitatif araştırma tekniklerinden olan anket yöntemi kullanılmıştır. Amaca uygun anket belirlenerek verilerin toplanması için katılımcı grubuna gönüllülük esası ile dağıtılmıştır. Anket 2003 yılında Sunay ve Saraçoğlu'nun yapmış oldukları bir araştırmada da kullanılmıştır (Sunay, 2003). Veriler toplandıktan sonra anketin güvenilirliği Cronbach Alpha sistemiyle belirlenmiştir. Katılımcıların yaş ve cinsiyet dağılımları belirlendikten sonra belirlenen hipoteze uygun bağımsız örneklem T testi uygulanmıştır ve anket güvenilirliği 90,5 olarak hesaplanmıştır. T testi ile iki grubun ortalamaları karşılaştırılarak, aradaki farkın rastlantısal mı yoksa istatistiksel olarak anlamlı mı olduğuna karar verilir. Katılımcılar tarafından cevaplanan soruların tek tek analizi yapılarak ortalama ve yüzdelik değerleri hesaplandı ve bütün soruların analizi yapıldı. Tüm soruların bir birleriyle değişkenler dahil olmak üzere Pearson Correlation analizi yapılarak bir birleriyle ilişkileri analiz edildi. Verilerin analizleri grafik sistemiyle görselleştirilmiştir. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen anket uygulaması sonucunda elde edilen veriler kodlanmış ve IBM SPSS Statistics 10.0 paket programı ile analiz edilmiştir. (güvenilirlik analizi). Toplam 100 katılımcıya uygulanan anket sonucunda, katılanların demografik bilgilerinin frekansları ve yüzde frekansları elde edilmiştir. Araştırma verileri tablo yöntemiyle değerlendirilerek bulgular oluşturulmuştur. Bulgulardan yola çıkarak tartışma ve sonuç kısmı oluşturulmuştur.

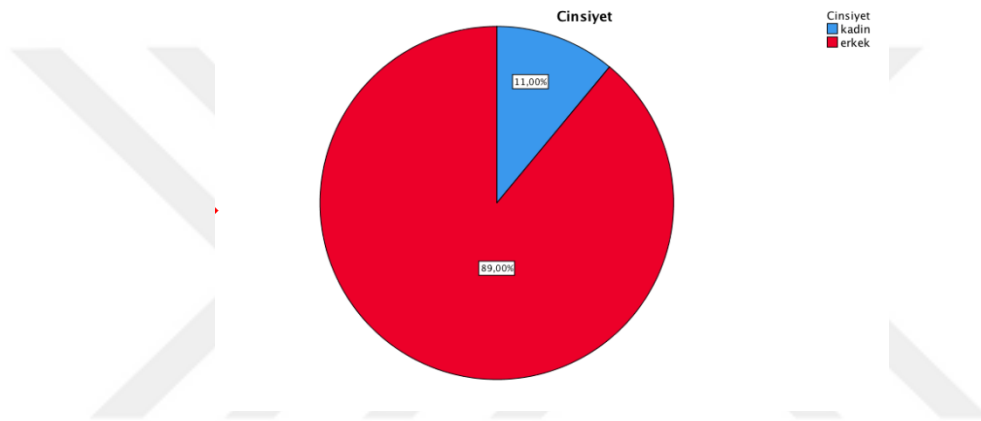
4. BÖLÜM

BULGULAR

4.1. Katılımcı Profiline İlişkin Bulgular

Bu bölümde katılımcı profiline özgü yaş ve cinsiyet bilgilerine ilişkin grafiksel gösterimler yer almaktadır.

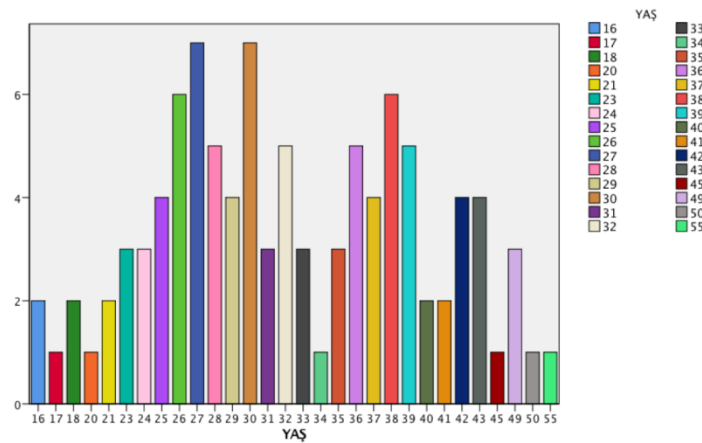
Grafik 1. Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı

Ankete katılan bedensel engelli bireylerin cinsiyet dağılımına bakıldığında; katılımcıların %11'inin "Kadın", %89'unun ise erkek olduğu görülmektedir.

Grafik 2. Katılımcıların Yaş Dağılımı

Ankete katılan bedensel engelli bireylerin yaşlarının ortalama 32 olduğu ve yaşları 16 – 55 arasında değiştiği görülmüştür.

Tablo 1.*Cinsiyete Göre T-Testi Sonuç Tablosu*

		N	ort.	s.s	P
Anne, baba ve kardeşlerin spora yönelmedeki etkisi	K	11	2,00	1,34	0,01
	E	89			
Arkadaş ve akran gurubunun spora başlamadaki etkisi	K	11	3,03	1,29	0,03
	E	89	2,73	1,68	
Beden eğitimi öğretmenin spora başlamadaki etkisi	K	11	3,54	1,06	0, 1
	E	89	1,45	0,52	
Basın yayın organlarının spora başlamadaki etkisi	K	11	2,70	1,54	0,00
	E	89	1,64	0,81	
Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi	K	11	2,93	1,40	0,02
	E	89	1,82	0,75	
Yakın çevredeki bir antrenörün spora başlamadaki etkisi	K	11	2,79	1,32	0,00
	E	89	1,91	1,04	
Dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi	K	11	3,40	1,30	0,00
	E	89	1,91	1,38	
Çok beğendiğim bir sporcunun spora başlamadaki etkisi	K	11	3,29	1,39	0,00
	E	89	1,82	0,98	
Maddi gelir arttırmak	K	11	3,37	1,28	0,03
	E	89	2,55	1,51	
Çevreyle spor yapan popüler biri olarak ilişkileri sürdürmek	K	11	3,46	1,24	0,02
	E	89	2,82	1,66	
İleride sporla ilgili üniversite düzeyinde eğitim görmek	K	11	3,71	1,08	0,00
	E	89	2,18	1,66	
Antrenör olmak	K	11	3,46	1,26	0,00
	E	89	2,18	1,47	
Beden eğitimi öğretmeni olmak	K	11	3,65	1,23	0,01
	E	89	1,91	1,38	
Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek	K	11	3,19	1,46	0,02
	E	89	2,55	1,29	
Herkesçe tanınan bir sporcu olmak	K	11	3,58	1,34	0,04
	E	89	3,27	1,42	
			4,08	1,22	

P<0,05 DÜZEYİNDE ANLAMLI

Tablo 2.*Cinsiyete Göre Sorulara Verilen Cevapların Ortalama Değerleri*

K-E	N	min.	Max.	ort.	s.s
s1	100	1,00	5,00	2,92	1,33
s2	100	1,00	5,00	3,31	1,04
s3	100	1,00	5,00	3,45	1,16
s4	100	1,00	5,00	2,56	1,51
s5	100	1,00	5,00	2,79	1,41
s6	100	1,00	5,00	2,68	1,30
s7	100	1,00	5,00	3,24	1,36
s8	100	1,00	5,00	3,14	1,45
s9	100	1,00	5,00	3,44	1,37
s10	100	1,00	5,00	3,20	1,34
s11	100	1,00	5,00	3,36	1,30
s12	100	1,00	5,00	4,28	1,12
s13	100	1,00	5,00	3,96	1,02
s14	100	1,00	5,00	4,00	1,04
s15	100	1,00	5,00	3,92	1,06
s16	100	1,00	5,00	3,94	1,09
s17	100	1,00	5,00	4,16	1,08
s18	100	1,00	5,00	3,88	1,22
s19	100	1,00	5,00	3,96	1,13
s20	100	1,00	5,00	3,78	1,26
s21	100	1,00	5,00	3,46	1,24
s22	100	1,00	5,00	3,61	1,18
s23	100	1,00	5,00	3,32	1,36
s24	100	1,00	5,00	3,00	1,51
s25	100	1,00	5,00	3,49	1,34
s26	100	1,00	5,00	3,05	1,50
s27	100	1,00	5,00	3,47	1,37
s28	100	1,00	5,00	3,98	1,28
s29	100	1,00	5,00	3,99	1,26

Tablo 3.*Erkeklerle Göre Sorulara Verilen Cevapların Ortalama Değerleri*

E	N	min.	Max.	ort.	s.s
s1	89	1,00	5,00	3,03	1,29
s2	89	1,00	5,00	3,36	1,06
s3	89	1,00	5,00	3,54	1,06
s4	89	1,00	5,00	2,70	1,54
s5	89	1,00	5,00	2,93	1,40
s6	89	1,00	5,00	2,79	1,32
s7	89	1,00	5,00	3,40	1,30
s8	89	1,00	5,00	3,29	1,39
s9	89	1,00	5,00	3,52	1,36
s10	89	1,00	5,00	3,37	1,28
s11	89	1,00	5,00	3,46	1,24
s12	89	1,00	5,00	4,31	1,08
s13	89	1,00	5,00	4,00	0,98
s14	89	1,00	5,00	4,00	1,07
s15	89	1,00	5,00	3,93	1,01
s16	89	1,00	5,00	3,96	1,05
s17	89	1,00	5,00	4,10	1,09
s18	89	1,00	5,00	3,94	1,19
s19	89	1,00	5,00	3,96	1,09
s20	89	1,00	5,00	3,76	1,25
s21	89	1,00	5,00	3,47	1,26
s22	89	1,00	5,00	3,71	1,08
s23	89	1,00	5,00	3,46	1,26
s24	89	1,00	5,00	3,07	1,48
s25	89	1,00	5,00	3,65	1,23
s26	89	1,00	5,00	3,19	1,46
s27	89	1,00	5,00	3,58	1,34
s28	89	1,00	5,00	3,92	1,31
s29	89	1,00	5,00	4,08	1,22

Tablo 4.*Kadınlara Göre Sorulara Verilen Cevapların Ortalama Değerleri*

K	N	min.	Max.	ort.	s.s
s1	11	2,00	5,00	3,36	1,12
s2	11	1,00	5,00	2,82	1,66
s3	11	1,00	5,00	2,18	1,66
s4	11	1,00	5,00	2,45	1,75
s5	11	1,00	5,00	2,18	1,47
s6	11	1,00	5,00	1,91	1,38
s7	11	1,00	5,00	2,55	1,29
s8	11	3,00	5,00	4,45	0,93
s9	11	1,00	5,00	3,27	1,42
s10	11	2,00	5,00	4,00	1,41
s11	11	1,00	5,00	3,64	1,36
s12	11	3,00	5,00	4,00	0,89
s13	11	1,00	5,00	3,82	1,47
s14	11	1,00	5,00	3,82	1,40
s15	11	2,00	5,00	4,64	0,92
s16	11	1,00	5,00	3,36	1,36
s17	11	1,00	5,00	4,00	1,48
s18	11	2,00	5,00	3,91	1,38
s19	11	1,00	5,00	2,73	1,68
s20	11	1,00	2,00	1,45	0,52
s21	11	1,00	3,00	1,64	0,81
s22	11	1,00	3,00	1,82	0,75
s23	11	1,00	4,00	1,91	1,04
s24	11	1,00	5,00	1,91	1,38
s25	11	1,00	5,00	2,82	1,33
s26	11	1,00	3,00	1,82	0,98
s27	11	1,00	5,00	2,55	1,51
s28	11	1,00	5,00	2,00	1,34
s29	11	1,00	4,00	2,91	0,83

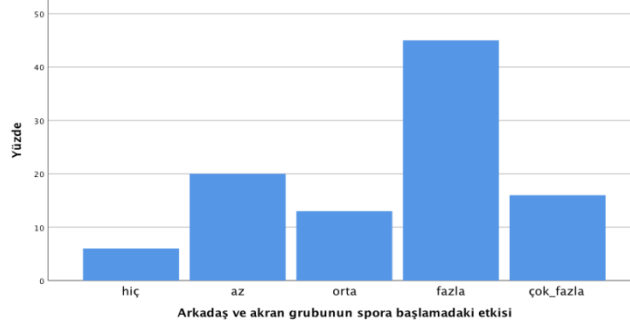
Tablo 5.*Yaş Değişkenine Göre Sorulara Verdikleri Cevapların Ortalama Değerleri*

	N	min.	Max.	ort.	s.s
Yaş	100	16,00	55,00	32,40	8,04
s1	100	1,00	5,00	2,92	1,33
s2	100	1,00	5,00	3,31	1,04
s3	100	1,00	5,00	3,45	1,16
s4	100	1,00	5,00	2,56	1,51
s5	100	1,00	5,00	2,79	1,41
s6	100	1,00	5,00	2,68	1,30
s7	100	1,00	5,00	3,24	1,36
s8	100	1,00	5,00	3,14	1,45
s9	100	1,00	5,00	3,44	1,37
s10	100	1,00	5,00	3,20	1,34
s11	100	1,00	5,00	3,36	1,30
s12	100	1,00	5,00	4,28	1,12
s13	100	1,00	5,00	3,96	1,02
s14	100	1,00	5,00	4,00	1,04
s15	100	1,00	5,00	3,92	1,06
s16	100	1,00	5,00	3,94	1,09
s17	100	1,00	5,00	4,16	1,08
s18	100	1,00	5,00	3,88	1,22
s19	100	1,00	5,00	3,96	1,13
s20	100	1,00	5,00	3,78	1,26
s21	100	1,00	5,00	3,46	1,24
s22	100	1,00	5,00	3,61	1,18
s23	100	1,00	5,00	3,32	1,36
s24	100	1,00	5,00	3,00	1,51
s25	100	1,00	5,00	3,49	1,34
s26	100	1,00	5,00	3,05	1,50
s27	100	1,00	5,00	3,47	1,37
s28	100	1,00	5,00	3,98	1,28
s29	100	1,00	5,00	3,99	1,26

4.2.Anket Sorularına İlişkin Bulgular

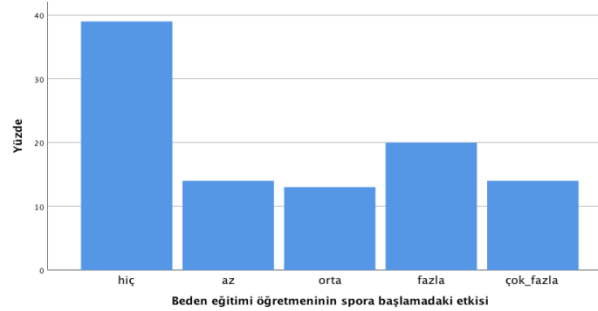
4.2.1.Anket Sorularından Elde Edilen Verilere Göre Öne Çıkan Soruların Grafikselleştirilmesi

Grafik 3. Arkadaş ve akran grubunun spora başlamadaki etkisi

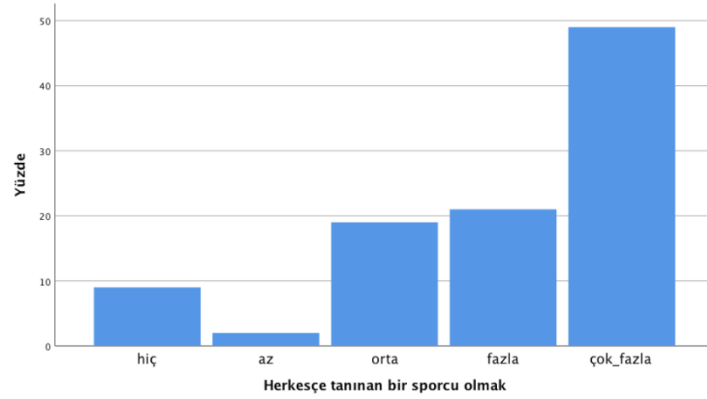
Grafik 3'te arkadaş ve akran grubunun spora başlamadaki etkisi görülmektedir..

Grafik 4. Beden eğitimi öğretmenin spora başlamadaki etkisi

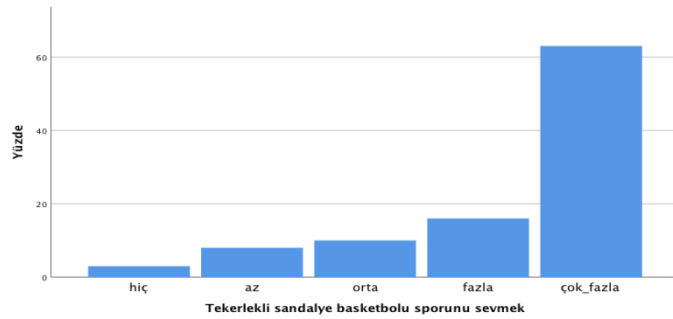
Grafik 4'te tekerlekli sandalye basketbolu sporcularının 'Beden eğitimi öğretmenin spora başlamada etkisi' sorusunu değerlendirmeleri görülmektedir.

Grafik 5. Herkesçe tanınan bir sporcu olmak

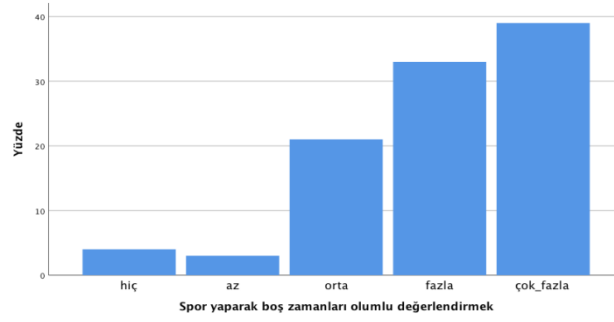
Tablo 5’te tekerlekli sandalye basketbolu sporcularının tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında ‘Herkesçe tanınan bir sporcu olma’ seçeneğini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Grafik 6. Tekerlekli sandalye basketbolu sporunu sevmek

Grafik 6’da tekerlekli sandalye basketbolu sporcularının ankette yer alan ‘Tekerlekli sandalye basketbolunu sevmek’ seçeneğini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Grafik 7. Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek

Grafik 7’de tekerlekli sandalye basketbolu sporcuları tarafından ankette yer alan ‘Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek ’seçeneğinin değerlendirilmesi gösterilmektedir.

Grafik 8. Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak

Grafik 8’de tekerlekli sandalye basketbolu sporcularının ankette yer alan ‘Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak’ seçeneğini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Grafik 9. *Yeni ülkeler görmek*

Grafik 9’da yeni ülkeler görmenin tekerlekli sandalye basketboluna başlamadaki etkisi görülmektedir.

Grafik 10. *Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak*

Grafik 10’da tekerlekli sandalye basketbolu sporcularının, anketteki ‘Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak’ seçeneğini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Grafik 11. *Spor yaparak sağlıklı olmak*

Grafik 11’de tekerlekli sandalye basketbolcuları ankette yer alan ‘Spor yaparak sağlıklı olmak’ seçeneğini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Grafik 12. *Başarı kazanmaktan zevk duymak*

Grafik 12’de tekerlekli sandalye basketbolu sporcularının bu branşı seçme nedenleri arasında ‘Başarı kazanmaktan zevk duyma’ nın etkisini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

Grafik 13. Gerçek mutluluğu tekerlekli sandalye basketbolunda bulmak

Grafik 13'te tekerlekli sandalye basketbolcularının, ankette yer alan 'Gerçek mutluluğu tekerlekli sandalye basketbolunda bulmak' seçeneğini değerlendirmeleri gösterilmektedir.

4.3. Anket Sorularından Elde Edilen Verilerin Tablo Olarak Gösterimleri

Tablo 6

Anne, Baba ve kardeşin spora yönelmedeki etkisi

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	Ss
Hiç	21	21		
Az	16	16		
Orta	26	26		
Fazla	24	24		
Çok fazla	13	13		
Toplam	100	100	2,92	1,33

Tablo 6, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketbolu sporuna yönelmede aile faktörünün etkisini göstermektedir.

Tablo 7*Yaşadığınız çevrenin spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	6	6		
Az	13	13		
Orta	37	37		
Fazla	32	32		
Çok fazla	12	12		
Toplam	100	100	3,31	1,04

Tablo 7, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında yaşanılan çevrenin spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 8*Arkadaş ve akran grubunun spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	6	6		
Az	20	20		
Orta	13	13		
Fazla	45	45		
Çok fazla	16	16		
Toplam	100	100	3,45	1,16

Tablo 8, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında arkadaş ve akran grubunun spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 9*Beden eğitimi öğretmeninin spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	39	39		
Az	14	14		
Orta	13	13		
Fazla	20	20		
Çok fazla	14	14		
Toplam	100	100	2,56	1,56

Tablo 9, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında beden eğitimi öğretmeninin spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 10*Basın yayın organlarının spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	25	25		
Az	21	21		
Orta	19	19		
Fazla	20	20		
Çok fazla	15	15		
Toplam	100	100	2,79	1,41

Tablo 10, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında basın yayın organlarının etkisini göstermektedir.

Tablo 11*Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	25	25		
Az	20	20		
Orta	27	27		
Fazla	18	18		
Çok fazla	10	10		
Toplam	100	100	2,68	1,30

Tablo 11, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 12*Yakın çevredeki bir antrenörün spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	15	15		
Az	16	16		
Orta	20	20		
Fazla	28	28		
Çok fazla	21	21		
Toplam	100	100	3.24	1,36

Tablo 12, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında yakın çevredeki bir antrenörün spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 13*Dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	24	24		
Az	5	5		
Orta	25	25		
Fazla	25	25		
Çok fazla	21	21		
Toplam	100	100	3,14	1,45

Tablo 13, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 14*Milli takım sporcusu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	12	12		
Az	14	14		
Orta	22	22		
Fazla	22	22		
Çok fazla	30	30		
Toplam	100	100	3,44	1,37

Tablo 14, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında milli takım sporcusu olma isteğinin spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 15*Çok beğendiğim bir sporcunun spora başlamamdaki etkisi*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	19	19		
Az	8	8		
Orta	23	23		
Fazla	34	34		
Çok fazla	16	16		
Toplam	100	100	3.20	1,34

Tablo 15, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında çok beğenilen bir sporcunun spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 16*Maddi gelir arttırmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	9	9		
Az	21	21		
Orta	19	19		
Fazla	27	27		
Çok fazla	24	24		
Toplam	100	100	3,36	1,30

Tablo 16, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında maddi gelir arttırma isteğinin etkisini göstermektedir.

Tablo 17*Tekerlekli sandalye basketbolu sporunu sevmek*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	3	3		
Az	8	8		
Orta	10	10		
Fazla	16	16		
Çok fazla	63	63		
Toplam	100	100	4,28	1,12

Tablo 17, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında tekerlekli sandalye basketbolunu sevmenin etkisini göstermektedir.

Tablo 18*Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	3	3		
Az	6	6		
Orta	18	18		
Fazla	38	38		
Çok fazla	35	35		
Toplam	100	100	3,96	1,02

Tablo 18, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında sporun olumlu katkılarından haberdar olma isteğinin etkisini göstermektedir.

Tablo 19

Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	4	4		
Az	3	3		
Orta	21	21		
Fazla	33	33		
Çok fazla	39	39		
Toplam	100	100	4,00	1,04

Tablo 19’da, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirme isteğinin etkisi görülmektedir.

Tablo 20

Spor yaparak sağlıklı olmak

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	4	4		
Az	5	5		
Orta	21	21		
Fazla	35	35		
Çok fazla	35	35		
Toplam	100	100	3,92	1,06

Tablo 20, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında spor yaparak sağlıklı olmanın etkisi göstermektedir.

Tablo 21*Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	3	3		
Az	7	7		
Orta	23	23		
Fazla	27	27		
Çok fazla	40	40		
Toplam	100	100	3,94	1,09

Tablo 21, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak istemenin etkisi göstermektedir..

Tablo 22*Başarı kazanmaktan zevk duymak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	3	3		
Az	6	6		
Orta	15	15		
Fazla	24	24		
Çok fazla	52	52		
Toplam	100	100	4,16	1,08

Tablo 22, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında başarı kazanmaktan zevk duymanın etkisi göstermektedir.

Tablo 23*Yeni ülkeler görmek*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	4	4		
Az	14	14		
Orta	14	14		
Fazla	26	26		
Çok fazla	42	42		
Toplam	100	100	3,88	1,22

Tablo 23, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında yeni ülkeler görme isteğinin etkisi göstermektedir.

Tablo 24*Gerçek mutluluğu tekerlekli sandalye sporunda bulmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	4	4		
Az	8	8		
Orta	17	17		
Fazla	30	30		
Çok fazla	41	41		
Toplam	100	100	3,96	1,13

Tablo 24, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında gerçek mutluluğu tekerlekli sandalye basketbolunda bulmanın etkisi göstermektedir.

Tablo 25*Sağlıklı olmak ve sağlığı korumak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	6	6		
Az	14	14		
Orta	14	14		
Fazla	28	28		
Çok fazla	38	38		
Toplam	100	100	3,78	1,26

Tablo 25, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında sağlıklı olmak ve sağlığı korumanın etkisini göstermektedir.

Tablo 26*İyi bir fiziki görünüme sahip olmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	11	11		
Az	7	7		
Orta	31	31		
Fazla	27	27		
Çok fazla	24	24		
Toplam	100	100	3,46	1,24

Tablo 26, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında iyi bir fiziki görünüme sahip olma isteğinin etkisi göstermektedir.

Tablo 27

Çevreyle, spor yapan popüler biri olarak ilişkileri sürdürmek

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	7	7		
Az	9	9		
Orta	27	27		
Fazla	30	30		
Çok fazla	27	27		
Toplam	100	100	3,61	1,18

Tablo 27, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında çevreyle spor yapan popüler biri olarak ilişkileri sürdürme isteğinin etkisini göstermektedir.

Tablo 28

İleride sporla ilgili üniversiteler düzeyinde eğitim görmek

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	14	14		
Az	15	15		
Orta	20	20		
Fazla	27	27		
Çok fazla	24	24		
Toplam	100	100	3,32	1,36

Tablo 27, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında ileride sporla ilgili üniversiteler düzeyinde eğitim görme isteğinin etkisi göstermektedir.

Tablo 29

Tekerlekli sandalye basketbolu sporu sayesinde yurtdışındaki üniversitelerden burs eğitimi almak

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	27	27		
Az	11	11		
Orta	18	18		
Fazla	23	23		
Çok fazla	21	21		
Toplam	100	100	3,00	1,51

Tablo 29, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında tekerlekli sandalye basketbolu sporu sayesinde yurtdışındaki üniversitelerden burslu eğitim alma isteğinin spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 30

Antrenör olmak

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	12	12		
Az	11	11		
Orta	22	22		
Fazla	26	26		
Çok fazla	29	29		
Toplam	100	100	3,49	1,34

Tablo 30, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında antrenör olma isteğinin etkisini göstermektedir.

Tablo 31*Beden eğitimi öğretmeni olmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	25	25		
Az	11	11		
Orta	21	21		
Fazla	20	20		
Çok fazla	23	23		
Toplam	100	100	3,05	1,50

Tablo 31, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında beden eğitimi öğretmeni olma isteğinin etkisini göstermektedir.

Tablo 32*Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	11	11		
Az	17	17		
Orta	16	16		
Fazla	26	26		
Çok fazla	30	30		
Toplam	100	100	3,47	1,37

Tablo 37, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında maddi olarak rahat bir yaşam sürme isteğinin spora başlamadaki etkisini göstermektedir.

Tablo 33*Milli takım sporcusu olmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	6	6		
Az	11	11		
Orta	13	13		
Fazla	19	19		
Çok fazla	51	51		
Toplam	100	100	3,98	1,28

Tablo 33, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında milli takım sporcusu olma isteğinin etkisini göstermektedir.

Tablo 34*Herkesçe tanınan bir sporcu olmak*

Cevaplar	Frekans	Yüzde	Ort	S.s
Hiç	9	9		
Az	2	2		
Orta	19	19		
Fazla	21	21		
Çok fazla	49	49		
Toplam	100	100	3,99	1,26

Tablo 7, bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna başlama nedenleri arasında herkesçe tanınan bir sporcu olma isteğini göstermektedir.

5. BÖLÜM

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu araştırmada bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketbolu sporuna yönelme nedenleri araştırılmıştır.

Araştırmanın kapsamına göre toplam 100 katılımcının % 89'u erkek ve % 11'i kadındır.

Araştırma kapsamındaki katılımcıların yaşlarına bakıldığında, en küçük yaş 16, en büyük yaş ise 55'tir ve yaş ortalaması 32'dir. Erkeklerde en büyük yaş 55 iken kadınlarda en büyük yaş 43 olarak tespit edilmiştir. Erkeklerde en küçük yaş 16,kadınlarda 26'dır.

Katılımcıların %100'ü Türkiye'deki profesyonel liglerde aktif olarak spor yapmaktadır.

Araştırmaya Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu'na bağlı Batman, Aydın, Kırklareli, Hatay, Kocaeli ve Hakkari illerinde bulunan tekerlekli sandalye basketbolu sporcuları dahil olmuştur.

Bedensel engelli bireylerin tekerlekli sandalye basketboluna yönelme nedenlerini incelediğimizde, katılımcıların sırasıyla; 'Tekerlekli Sandalye Basketbolunu Sevmek' (%63), 'Başarı Kazanmaktan Zevk Almak' (%52), 'Milli Takım Sporcusu Olmak' (%51), 'Herkesçe Tanınan Bir Sporcu Olmak' (%49), 'Yeni Ülkeler Görmek' (%42), 'Gerçek Mutluluğu Tekerlekli Sandalye Sporunda Bulmak' (%41), 'Sporcu Olarak Arkadaşlarca Sevmek Ve Sayılmak' (%40), 'Spor Yaparak Boş Zamanları Olumlu Değerlendirmek' (%39) tercih etiklerini görmekteyiz.

Skordilis ve arkadaşları (2003) 106 sporcuya yönelik yaptıkları çalışmada ayırt edici fonksiyon analizi uyguladıklarında sporcuları birbirinden ayıran en büyük faktörün kazanma eğilimi olduğunu belirlemişlerdir. Bu çalışmada da benzer sonuçlar görülmüş olup katılımcıların; başarı kazanmaktan zevk aldıkları için tekerlekli sandalye basketbolu sporuna yöneldikleri tespit edilmiştir (%52).

Çalışmamızda, 'Basın Yayın Organlarının Spora Başlamadaki Etkisi' ile 'Televizyon Kanallarının Spora Başlamadaki Etkisi' sorularına verilen cevaplara bakıldığında yüksek korelasyon gösterdikleri tespit edilmiştir ($r = 0,745$, $p < 0.01$).

Yine, 'Basın Yayın Organlarının Spora Başlamadaki Etkisi' nin %72 oranında katılımcı için kayda değer bir önem arz etmediği ve 'Televizyon Kanallarının Spora Başlamadaki Etkisi' nin ise %65 oranında katılımcı için kayda değer bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, basın ve yayında bedensel engellilere yönelik spor organizasyonlarına yeterince yer verilmediği ve bedensel engellilerin spor organizasyonlarından görsel basının en güçlü aktörü durumundaki televizyondan da yararlanarak haberdar olamadıklarını kanıtlar niteliktedir.

Araştırmada yer alan ankette, 'Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak' ve 'Tekerekli Sandalye Sporu Sayesinde Yurtdışındaki Üniversitelerden Burs Eğitimi Almak' sorularına verilen cevapların yine yüksek korelasyon gösterdikleri anlaşılmıştır ($r = 0,722$, $p < 0.01$). Bu durum, bedensel engelli bireylerin spora yönelmelerinde kariyer planlamasının etkisi olduğunu göstermektedir. Özürlüler İdaresi verilerine göre; ülkemizde ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürli olanların yaklaşık % 48'inin, süreğen hastalığı olanların ise yaklaşık % 64'ünün sosyal güvenliği bulunmamaktadır (Öztürk, 2011). Bu durumda engelli bireyler sosyal güvence ve istihdam umuduyla da spora yönelebilmektedirler. Engele odaklanmak yerine mevcut iş görebilirlik kapasitesini desteklemeye ve artırmaya yönelik uygulamalar ağırlık kazanmalıdır, ne var ki pasif sosyal yardım sistemini istihdam özendirici bir araca dönüştürmek için daha yapılması gerekenler mevcuttur (Gökbay,2011).

Çalışmada, spora yönelme nedenlerine ilişkin yapılan ankette, 'Antrenör Olmak' ve 'Beden Eğitimi Öğretmeni Olmak' soruları arasında yüksek korelasyon gözlemlenmiştir ($r = 0,663$). Bu durum tekerlekli sandalye basketbolu sporuna yönelen bedensel engelli bireylerin, Aktif spor yaşamları bittiğinde bile spordan uzaklaşmak istemedikleri hatta yeni sporcular yetiştirmek istediklerini kanıtlar niteliktedir. Üniversitelerin spor bilimleri fakülteleri bünyesinde son yıllarda beden eğitimi öğretmenliği programı ve antrenörlük eğitimi programına bedensel engelli bireylerinde alınmaya başlandığını görmekteyiz. Fakat alınan öğrenci sayıları dikkate alındığında bedensel engelli adaylara ayrılan kontenjanlar oldukça yetersizdir. Ayrıca bedensel engelli spor federasyonlarına bakıldığında çalışan engelli birey sayısı neredeyse yok denilebilecek kadar azdır. Türkiye'deki 59 tekerlekli sandalye basketbolu kulübünde bedensel engelli antrenör sayısı oldukça azdır.

Ankette yer alan 'Herkesçe Tanınan Bir Sporcu Olmak' ve 'Milli Takım Sporcusu Olmak' sorularına verilen cevaplar yüksek korelasyon gösteren bir diğer tekerlekli sandalye basketboluna yönelme nedeni olarak gösterilebilir ($r = 0,614$). Toplumsal bir varlık olan insanın psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasında önemli bir araçta spordur. Birey spor yolu

ile keşfedilmemiş özelliklerini tanır ve yaratıcı yönünü harekete geçirir. Spor yapan engelli bireylerin motivasyonlarını sağlamada psikolojik ihtiyaçları önde gelmektedir. Nitekim spor, engellilerin topluma adaptasyonunda en iyi yöntemlerden biridir (Civan, 2012). Milli Takım düzeyindeki işitme engelli sporcular ile spor yapmayan işitme engellilerin benlik saygıları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Spor yapma ile benlik saygısı arasında pozitif ilişki olduğu ve spor yapmanın benlik saygısını yükseltmede yararlı olduğu söylenebilir. Literatürde bu araştırma sonucunu destekleyen ve desteklemeyen birçok araştırma bulunmaktadır (Civan, 2012). Bedensel engelli bireylerin, toplumda kalıplaşmış algının dışında, yetenek ve başarılarıyla tanınmak istediklerini söylemek mümkündür.

Son olarak ankette yer alan 'İyi Bir Fiziki Görünüme Sahip Olmak' ve 'Çevreyle Spor Yapan Biri Olarak İlişkileri Sürdürmek' sorularına verilen cevaplar arasında yüksek korelasyon gözlemlenmiştir ($r = 0,602$, $p < 0.02$). Benzerleriyle birlikte aynı ortamı paylaşmak ve benzer etkinliklere katılabilmek, bedensel engelli ergenlerin benlik saygısını yordama gücünü düşürememiştir (Kaner, 2000). Hiç kuşkusuz modern toplumun en yaygın sosyal etkinliklerinden biri spordur (Yetim, 2000). Spor, özürülü kişiye fiziksel aktivitelere katılım olanağının yanı sıra kişilik gelişimi ve özgüven duygusu kazandırarak toplumsal yaşama uyum göstermesi yönünde büyük kolaylık sağlamaktadır. Spor ve fiziksel aktiviteler, rehabilite ve tedavi edici etkisi nedeniyle, özürülü bireylerde fiziksel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişim aracı olarak kullanılmaktadır (Baştuğ, 2011). Bedensel engelli bireylerin spor yeteneği özelliğinin anlamlı olması, spor yapan bedensel engelli bireylerin kendilerini spor alanında yetenekli, başarılı görmesi ayrıca bireye sosyalleşme olanağı sağladığı düşünülmektedir. Bedensel engelliler üzerine yapılan bir çalışmada, araştırmaya katılan bedensel engellilerin %67.86'sının spor yaptıklarında insanlarla daha rahat ilişki kurduklarını, sosyal yaşamda karşılaştıkları güçlükleri aşmada %89.28 ile sporun yarar sağladığını, spor yapan engellilerin tamamı yani %100'ü sporda başarı ve zaferin tadını çıkardıklarını ve spor aracılığıyla eğlendikleri bulunmuştur (Baştuğ, 2011). Bu çalışma da sporun bedensel engelli bireyle üzerinde hem fiziki hem de sosyal olarak anlamlı etki yarattığı ortaya çıkmıştır. Bedensel engelli bireylerin genel özellikleri doğrultusunda yaşam kalitelerinin artırılması, günlük yaşam aktivitelerine daha fazla katılımlarının sağlanması, sosyalleşmeleri ve gelişimsel özelliklerine göre programların uygulanması çok önemlidir. Yaptığımız literatür tarama çalışmasında 61 çalışmanın 36'si saptama ve karşılaştırma amacıyla, 20'si deneysel çalışma, 2 bilgilendirme, 1 tarama, 1 görüşme yöntemiyle yapılmıştır.

KAYNAKLAR

- Baştuğ, G., Akandere, M., & Yılmaz, M. (2011). Bedensel Engelli Bireylerde Egzersize Bağlı Kendini Fiziksel Tanımlama Değerlerinin İncelenmesi. *İçindekiler /Contents*.
- Bilir, Ş. (1986) (ED.). Özürlü Çocuklar ve Eğitimleri. Hacettepe Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Bölümü, Ankara.
- Civan, A., Özdemir, İ., Taş, İ., & Çelik, A. (2012). Bedensel engelli ve engelli olmayan tenis sporcularının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 83-87.
- Cömert, E., Yıldırım, N. Ü., & Ergün, N. (2010). Tekerlekli Sandalye Basketbol Oyuncularında Üst Ekstremitte Fonksiyonlarının Değerlendirilmesi. *Türkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences*, 2(2), 62-69.
- Ergun, N. (2011). Bedensel engellilerde sportif aktiviteler ve klasifikasyon. *I. Uluslararası Katılımlı Engellilerde Beden Eğitimi ve Spor Kongresi Kongre Kitabı*, 42-47.
- Esatbeyoğlu, F.,& Karahan, B. G. (2014). Engelli Bireylerin Fiziksel Aktiviteye Katılmalarının Önündeki Engeller. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(2), 043-055.
- Gökbay, İ. Z.,& Özdemir, A. E. N. (2011). Engelli Bireylerin İstihdamına Yönelik Bir Vaka Çalışması: “Engelsiz Eğitimi”.
- Göker, H., & Tekedere, H. (2016). Engellilere Yönelik E-Öğrenme Ortamları Konusunda Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarının İçerik Analizi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(3), 945-970.
- Gracovetsky S, Farfan HF, Lamy C. The mechanism of the lumbar spine. *Spine*. 1981; 6(3): 249-262
- <http://bucaliengellilersporkulubu.tr.gg/engellilerin-yaptigi-spor-dallari.htm>
- <http://www.bursasporx.com/genel/turkiye-deki-aktif-spor-dallari-nelerdir-h546.html>

<http://www.egitimajansi.com/haber/turkiyede-nufusun-yuzde-12-29u-engelli-haberi8815h.html>

http://www.taniozelegitim.com.tr/bedensel_engelli_bireyler_ozur_grubu_tanimi_ve_ozellil_eri.htm

<https://www.paralympic.org/the-ipc/history-of-the-movement>

Hubscher M, Zech A, Pfeifer K, Hansel F, Vogt L, Banzer W. Neuro muscular training for sports injury prevention: a systematic review. *MedSci Sports Exerc.* 2010;42:413-421

İnal, H. S. (2011). Engeliler Sporunda Performans Geliştirme. *Engellilerde Beden Eğitimi Ve spor Kongresi*, 47.

Kaner, S. (2000). Ortopedik engelli ve engelli olmayan erkek ergenlerde benlik saygısı ve beden imajı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2(04).

Kokaridas, D.,Perkos, S., Harbalis, T., &Koltsidas, E. (2009). Sport Orientationandathletic identity of Greek Wheel chair basketball players. *Perceptualand motor skills*, 109(3), 887-898.

Meb (2008), Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi Bedensel Engelli Bireyler Destek Eğitim Programı, Ankara.

Özcan, Emel; Çapan, Nalan. Kor stabilizasyon egzersizleri. *Turkiye Klinikleri Journal of Physical Medicine Rehabilitation Special Topics*, 2011;4.1: 85-90.

Özsoy, Y., Özyürek,M.,Eripek,S. (2002), Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Özel Eğitime Giriş, 12. Baskı, Ankara, Kartepe Yayınları

Öztürk, M. (2011). Türkiye’de Engelli Gerçeği. *Müsiad Cep Kitapları, İstanbul.*

Panjabi M. (1992). The stabilising system of the spine, part I: function, dysfunction, adaptation andenhancement. *J SpinalDisord.* 5:383-389.

- Skordilis, E. K.,&Stavrou, N. A. (2005). Sport orientation model for Wheel chair basketball athletes. *Perceptualand motor skills*, 100(3_suppl), 1081-1096.
- Skordilis, E. K.,Gavriilidis, A., Charitou, S., &Asonitou, K. (2003). Comparison of sport achievement orientation of male professional, amateur, and Wheel chair basketball athletes. *Perceptualand motor skills*, 97(2), 483-490.
- Skordilis, E. K.,Koutsouki, D., Asonitou, K., Evans, E., Jensen, B., & Wall, K. (2001). Sport orientation sand goal perspectives of Wheel chair athletes. *Adapted physicalactivity quarterly*, 18(3), 304-315.
- Skordilis, E. K.,Skafida, F. A., Chrysagis, N., &Nikitaras, N. (2006). Comparison of sport achi evement orientation of male Wheel chair basketball athletes with congenital andac quired disabilities. *Perceptualand motor skills*, 103(3), 726-732.
- Sunay, H., & Saracalođlu, A. S. (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 43-48.
- Uđuz, Ő., Toros, F., İnanç, B. Y., &Çolak kadioğlu, O. (2004). Zihinsel ve/veya bedensel engelli çocukların annelerinin anksiyete, depresyon ve stres düzeylerinin belirlenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 7(1), 42-7.
- Uysal, H. (2013), Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim. Fiziksel Yetersizliği ve Süreğen Hastalığı Olan Öğrenciler. İ.H. Diken (Editör). Yedinci baskı, Ankara: Pegem Akademi
- Yalçın, A. I. (2015). Farklı Klasifikasyon Puanlarına Sahip Tekerlekli Sandalye Basketbol Oyuncularında Üst Ekstremitte Fiziksel Uygunluk Parametreleri ile Spora Özgü Beceriler Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.
- Özen, G (2016). Tekerlekli sandalye basketbolcularının esenlik algısı ve yaşam doyum düzeyinin incelenmesi.
- Yetim, A. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 63.

EKLER

Bu anket tekerlekli sandalye basketbolu sporuna yönelme nedenlerinizi belirlemek ve bilimsel bir çalışma olması amacıyla hazırlanmıştır. Ankete vereceğiniz cevaplar tez çalışması dışında başka hiçbir amaç için kesinlikle kullanılmayacaktır. Bu nedenle isim yazmanıza gerek yoktur. İlgili ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz

Tez Danışmanı

Tez Öğrencisi

Aşağıdaki şıklardan sizin için uygun olanı işaretleyiniz(×)

Yaş:

Cinsiyet:

Kulup:

	HİÇ	AZ	ORTA	FAZLA	ÇOKFAZLA
1-Anne, Baba ve kardeşin spora yönelmedeki etkisi					
2-Yaşadığımız çevrenin spora başlamadaki etkisi					
3-Arkadaş ve akran grubunun spora başlamadaki etkisi					
4-Beden eğitimi öğretmeninin spora başlamadaki etkisi					
5-Basın yayın organlarının spora başlamadaki etkisi					
6-Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi					
7-Yakın çevredeki bir antrenörün spora başlamadaki etkisi					
8-Dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi					
9-Millî takım sporcusu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi					
10-Çok beğendiğim bir sporcunun spora başlamadaki etkisi					
11-Maddi gelir arttırmak					
12-Tekerlekli sandalye basketbolu sporunu sevmek					
13-Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak					
14-Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek					
15-Spor yaparak sağlıklı olmak					
16-Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak					
17-Başarı kazanmaktan zevk duymak					
18-Yeni ülkeler görmek					
19-Gerçek mutluluğu tekerlekli sandalye sporunda bulmak					
20-Sağlıklı olmak ve sağlığı korumak					
21-İyi bir fiziki görünüme sahip olmak					
22-Çevreyle spor yapan popüler biri olarak ilişkileri sürdürmek					
23-İleride sporla ilgili üniversiteler düzeyinde eğitim görmek					
24-Tekerlekli sandalye basketbolu sporu sayesinde yurtdışındaki üniversitelerden burs eğitimi almak					
25-Antrenör olmak					
26-Beden eğitimi öğretmeni olmak					
27-Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek					
28-Millî takım sporcusu olmak					
29-Herkesçe tanınan bir sporcu olmak					

ÖZGEÇMİŞ

ADI,SOYADI :Yaşar YAŞAR
DOĞUM YERİ VE YILI :Van / 01.11.1984
BİLDİĞİ YABANCI DİLLER : İngilizce, Almanca

EĞİTİM DURUMU

***İLKOKUL** : Hakkari Cumhuriyet İlkokulu
***LİSE** : Hakkari Anadolu Lisesi Yabancı Dil Bölümü
***FAKÜLTE** : Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor
Yüksekokulu
***YÜKSEK LİSANS** : Uludağ Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden
Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı

İLETİŞİM

CEP TELEFONU : 0543 438 66 36
MAİL : yasar_yasar4130@hotmail.com

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	YAŞAR YAŞAR
Tez Adı	BEDENSEL ENGELLİ BİREYLERİN TEKERLEKLİ SANDALYE BASKETBOLUNA BAŞLAMA NEDENLERİNİN İNCELENMESİ
Enstitü	EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Anabilim Dalı	BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR
Bilim Dalı	
Tez Türü	YÜKSEK LİSANS
Tez Danışman(lar)ı	YRD.DOÇ.DR.ZAİM ALPARSLAN ACAR
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☒ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama İzni	☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasının ertelenmesini istiyorum 1 yıl ☐ 2 yıl ☐ 3 yıl ☐ ☐ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin vermiyorum

Hazırlamış olduğum tezimin yukarıda belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih:

İmza:

